

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle Suomen Olympiakomitean lausunto arpajaislain muuttamisesta

VIITE: HE 135/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi <https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/HE+135/2021>

Esityksen keskeisenä tavoitteena on ehkäistä ja vähentää rahapelaamisesta aiheutuvia haittoja lisäämällä arpajaislakiin tätä tavoitetta tukevia uusia säännöksiä. Esityksellä toteutettaisiin hallitusohjelman mukainen arpajaislain uudistus rahapelipolitiikan tavoitteiden varmistamiseksi

Pidämme yleisestä yhteiskunnallisesta näkökulmasta perusteltuna esityksen tavoitetta hillitä rahapelihaittoja. Liikunnan ja urheilun kattojärjestönä kiinnitämme tässä lausunnossa huomiota kuitenkin vain liikunnan ja urheilun toimintaedellytyksiin.

Arpajaislain uudistaminen voi olla olennainen toimi, jolla hallitus toteuttaa ohjelmansa tavoitetta ”Rahapelihaittojen hillitsemiseksi rahapelipolitiikalla turvataan Veikkaus Oy:n kanavointikykyinen yksinoikeus ja Veikkaus Oy:n toimintaedellytykset nopeasti muuttuneessa toimintaympäristössä” (hallitusohjelma s. 82). Hallituksen tulisi ottaa yhtä vakavasti hallitusohjelman tavoite: ”turvataan Veikkauksen edunsaajien määrärahat: Kompensoidaan Veikkauksen edunsaajille tulevilla hallituskaudella arpajaislain vaikutuksen johdosta mahdollisesti vähenevät määrärahat kulttuurin, liikunnan ja nuorisotoiminnan osalta” (hallitusohjelma, s. 176).

Rahapelitoiminnan tuotoilla on näkymä pysyä tulevina vuosina nykytasollaan (noin 730 miljoonaa euroa), eli noin kolmanneksen alempana kuin vuonna 2019 (noin miljardi euroa). Osin tuottojen aleneminen aiheutuu tosiasiallisesti arpajaislain muuttamisesta: keskeinen osa lain muutosta on siirtyminen pakolliseen tunnistautumiseen kaikessa rahapelaamisessa. Veikkaus on ryhtynyt toteuttamaan ennakkoiden tätä tulevaa lain vaadetta. Tunnistautumisesta tulee tehokas keino rahapeliongelmiin hillinnässä. Tämä on myönteistä. Rahapeliongelmiin vähenemisestä voi kertoa osaltaan jo nyt vähentynyt pelaaminen, jonka vuoksi rahapelaamisen tuotot ovat alentuneet. Korostamme, että rahapeliongelmiin kitkeminen on tärkeä ja laajasti yhteiskunnassa jaettu tavoite. Uudet vastuullisuustoimet kuitenkin aiheuttavat ongelmia toisaalla – liikunnan ja urheilun rahoituksessa. Hallituksen tai viime kädessä eduskunnan tulee ratkaista myös nämä ongelmat.

Alentuneella Veikkauksen tuottotasolla hallitus on päätenyt esittämään leikkausta liikunnan rahoituksesta noin 20 miljoonaa euroa vuodelle 2022 vuoden 2021 noin 160 miljoonan euron tasoon nähden. Yhteiskunnallisesti tämä ei ole millään tavalla perusteltua – yhteiskunnallinen tarve liikunnalle ja urheilulle on kasvanut. Tästä syystä **on erittäin tärkeää rakentaa ratkaisuja liikunnan ja urheilun rahoituksen nostamiseksi aiemmalle tasolle ja pitkällä aikavälillä lisäämiseksi.**

Liikuntaleikkaus osuu kriittiseen hetkeen: koronakriisin myötä kymmenet tuhannet lapset ja nuoret putosivat liikuntaharrastuksista; kokonaisille ikäluokille jäi tarjoamatta esimerkiksi liikuntaleirejä ja muuta harrastuksen aloitustoimintaa; liikuntaseurojen tilanne vaikeutui; liikunta-alan työttömyys kasvoi ja huippu-urheiluun olennaisesti kuuluva kilpailu- ja tapahtumajärjestäminen lähes lakkasi. Tässä tilanteessa liikunnan ja urheilun määrärahoja tulisi lisätä. Rahapelitoiminnan tuottojen alentumisen vuoksi tilanne on kuitenkin päinvastainen. Tämä kuvaa tarvetta liikunnan valtionrahoituksen pitkäjänteiseen turvaamiseen.

Liikunnan ja urheilun rahoitukseen tarvitaan pitkäjänteinen ratkaisu

Liikuntabudjetilla luodaan liikunnan ja urheilun edellytyksiä rahoittamalla muun muassa liikunnan olosuhteita, liikuntaohjelmia, liikunnan kansalaisjärjestöjä ja huippu-urheilua. Merkitystä kuvaa, että UKK-instituutin raportin (2018)¹ mukaan liikkumattomuuden vuosittaiset yhteiskunnalliset kustannukset ovat vähintään 3 miljardia euroa.

Vuonna 2018 valtioneuvosto valmisteli ja vuonna 2019 eduskunta käsitteli liikuntapoliittisen selonteon. Valmistelu oli perusteellinen ja tutkittuun tietoon perustuva. Selonteon oli määrä linjata liikuntapolitiikka koko 2020-luvulla. Olennaisena linjauksena on: ”2020-luvun tärkein liikuntapoliittinen tavoite Suomessa on kansalaisten fyysisen aktiivisuuden merkittävä lisääminen kaikissa ikä- ja väestöryhmissä siten, että väestö harrastaa mahdollisimman laajasti liikuntaa terveyden ja hyvinvoinnin kannalta riittävässä määrin”. Lisäksi tärkeinä tavoitteina pidettiin monipuolisen seuratoiminnan elinvoimaisuutta, huippu-urheilun tuen kasvattamista ja liikuntaolosuhteiden tukemista. Selonteossa perusteltiin yhteiskunnallisesti useiden kymmenien miljoonien eurojen tulevaisuusinvestointeja liikuntaan ja urheiluun sekä pysyvien määrärahojen korottamista. Hallituksen budjettiesityksessä suunta on päinvastainen tähän nähden.

Liikunnan ja urheilun rahoituksessa kyse on terveydestä, hyvinvoinnista, toimintakyvystä, mielekkästä tekemisestä ja itsensä toteuttamisesta, tuottavuudesta, elämyksistä, inspiraatiosta ja kiinnittymisestä itseä suurempaan yhteisöön sekä tarinaan. Yhteiskunnalliset hyödyt ja siten rahoituksen taso ovat perusteltuja liikuntapoliittisessa selonteossa, lukuisissa tutkimuksissa ja useiden suomalaisten puolueiden liikuntapoliittisissa linjapapereissa.

Liikunnan rahoitusleikkaus aiheutuu osin arpajaislain uudistuksesta. Rahoitus ja arpajaislain uudistus ovat keskinäisriippuvaisia prosesseja. Arpajaislain uudistus etenee jo käytäntöön Veikkauksen toimissa. Myös rahoituksen turvaamisen olisi jo ollut syytä tapahtua – nyt se tulee tehdä pikimmiten. Jokaisella eduskuntapuolueella voi olla rooli tässä työssä: syyskaudella 2021 on hallituksen kehysriihipäätösten mukaisesti aloitettu rahapelitoiminnan tuotoilla rahoitettujen toimintojen rahoituksen uudistustyö, johon osallistuu parlamentaarinen seurantaryhmä.

→ On yhteiskunnallisesti perusteltua turvata liikunnan valtionrahoitus vähintään vuoden 2019 tasolla. Rahoitus tulee turvata pikimmiten.

Helsingissä 14.10.2021,

Liikunta- ja urheilyyhteisön puolesta

Jan Vapaavuori
puheenjohtaja

Mikko Salonen
toimitusjohtaja

Suomen Olympiakomitea

¹ Vasankari T, Kolu P, toim. Liikkumattomuuden lasku kasvaa – vähäisen fyysisen aktiivisuuden ja heikon fyysisen kunnan yhteiskunnalliset kustannukset. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 31, 2018. Verkkoite: <https://ukkinstituutti.fi/tutkimukset-ja-hankkeet/liikuntatutkimus-suomessa/liikkumattomuuden-kustannukset-suomessa/>